

Alleen verzonden per email

Ter attentie van de verkiezingsprogrammacommissie

datum	19 juli 2023	telefoon	06-30617460
onderwerp	Inbreng verkiezingsprogramma	e-mail	dbaars@verus.nl

Geachte verkiezingsprogrammacommissie,

In de komende weken werkt u aan het opstellen van uw verkiezingsprogramma voor de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2023. Vanuit Verus, de landelijke vereniging van katholieke en christelijke scholen, breng ik u graag een aantal punten onder de aandacht.

1. Wees trots op de vrijheid van onderwijs

De vrijheid van onderwijs geeft ouders de vrijheid om een school voor hun kind te kiezen die bij hun visie of levensovertuiging past. Miljoenen mensen maken gebruik van dit waardevolle democratische grondrecht. Als dit grondrecht wordt misbruikt, is het de taak van het onderwijs én de overheid om de vrijheid van onderwijs weerbaar te maken. De Onderwijsraad concludeerde onlangs terecht dat de overheid daarvoor al alle middelen in handen heeft en aanpassing van artikel 23 van de Grondwet niet noodzakelijk is.¹ In dat licht wil Verus zich samen met politici blijvend inspannen voor een actieve en pluriforme invulling van de onderwijsvrijheid met voorstellen die werkbaar zijn voor bestuurders, docenten, ouders en kinderen in het onderwijs.²

2. Verbeter onderwijskwaliteit vanuit een pedagogisch perspectief

Onderwijskwaliteit wordt vaak uitgedrukt in termen van doelmatigheid en effectiviteit. Hierdoor raakt de intrinsiek pedagogische opdracht van scholen en de intrinsieke motivatie van docenten op de achtergrond. Het is daarom nodig dat de balans wordt hersteld waardoor scholen nog meer in staat worden gesteld te werken aan kwalitatief goed onderwijs. Neem daarom voorstellen in uw verkiezingsprogramma op die onderwijskwaliteit verbeteren vanuit een pedagogisch perspectief en dus vanuit beroepstrots. Wij denken concreet aan

- het vergroten van ruimte in onderwijstijd voor scholen,
- een verlaging van het minimumaantal uren voor leerlingen, en
- het uitbreiden en versterken van het horizontaal toezicht in de sector zelf.³

Op deze manier ontstaat er meer ruimte voor differentiatie tussen leerlingen. Ook schept het tijd en ruimte voor professionalisering van leraren en krijgen leraren meer tijd om gezamenlijk hun lessen voor te bereiden, wat een positief effect heeft op de onderwijskwaliteit.

¹ Zie hiervoor [het rapport Grenzen stellen, ruimte laten](#) uit 2021.

² Lees ook [het position paper](#) met vijf redenen om trots te zijn op de vrijheid van onderwijs.

³ Bekijk hier [het manifest](#) voor de verkiezingen in 2021 met een uitgebreid maatregelenoverzicht.

3. Geef ruimte aan scholen om de beweging naar inclusiever onderwijs mogelijk te maken

In het belang van kinderen met een beperking of ziekte is het zaak om verder te gaan met voorstellen rond de verbeteraanpak van passend onderwijs en het streven naar inclusief onderwijs. Geef daarom ruimte aan scholen om de beweging naar inclusiever onderwijs mogelijk te maken. Dat kan door

- gebruik te maken van de kennis die in het speciaal onderwijs aanwezig is om in te zetten op meer kennis en vaardigheden bij leerkrachten en docenten over inclusiever onderwijs,
- extra handen in de klas (professioneel en ondersteunend) te verwezenlijken, waardoor de werkdruk van docenten afneemt en de benodigde zorg en aandacht kan toenemen, en
- rekening te houden in de ruimtenormering en ontwerp van schoolgebouwen (onderwijshuisvesting) met de uitgangspunten van inclusiever onderwijs.⁴

4. Geef aandacht aan prestatiedruk en de rol van toetsing

Toetsing als een beheersings- en oordeelsmiddel leidt tot een verschaald onderwijsaanbod, onderwaardering van socialisatie en persoonsvorming en een eenzijdige kijk op onderwijskwaliteit. Bovendien is het een middel om leerlingen vooral te vergelijken en selecteren, waardoor de prestatiedruk hoog en de (zelf)waardering al snel laag is.

Wat Verus betreft is het daarom tijd voor een andere visie op (en een andere praktijk van) toetsing. Een praktijk waarin toetsen in dienst staan van de ontwikkeling en vorming van de leerling en geen stressvol vink-, maar een stimulerend leermiddel zijn. Een praktijk waarin je als leerling wordt gewaardeerd om wie je bent, los van wat je presteert ten opzichte van je medeleerlingen. Een praktijk waarin het vertrouwen in de professionaliteit van de leerkracht en de docent en een brede kijk op onderwijskwaliteit voorop gaan. Kortom, een praktijk waarin niet het meritocratische en economische perspectief centraal staan, maar het pedagogische en didactische.

Het geeft te denken dat een decennialange benadering van extern vastgelegde doelen, ambities en werkwijzen met betrekking tot de zogenaamde opbrengsten van het onderwijs, niet geleid heeft tot betere prestaties. Een wezenlijke bezinning op die aanpak is daarom gewenst. Goede prestaties in het onderwijs komen niet tot stand ondanks de mensen, maar dankzij de mensen die in het onderwijs werken.

Tot slot

In de afgelopen periode is een aantal onderwerpen op de politieke agenda gekomen, die nader onderzoek vragen of een aanscherping vereisen op basis van een Raad van State advies. Het gaat dan concreet om

- de wetsvoorstellen strategisch HR-beleid en nieuwkomersonderwijs;
- de initiatiefwetsvoorstellen rond wijziging artikel 23 Grondwet en het leerrecht;
- de voornemens op het terrein van informeel onderwijs, thuisonderwijs en het IBO *Sturing op onderwijskwaliteit*.

Deze onderwerpen raken aan de onderwijsvrijheid en kunnen bovendien niet automatisch rekenen op breed draagvlak in het onderwijsveld. Dat draagvlak is noodzakelijk voor een duurzame en gedragen besluitvorming voor het onderwijs. Verus verzoekt u om in de formulering van ambities hier rekening mee te houden.

---

⁴ Bekijk praktijkvoorbeelden uit het onderwijs op [de website van het platform Naar inclusiever onderwijs](#).

Verus wil zich graag samen met u inspannen om blijvend **de onderwijsketen te versterken** door samenwerking, verbinding en waardering voor alle schakels in de keten, onder wie de schoolbestuurders.

Met hartelijke groet,

Berend Kamphuis
Voorzitter College van Bestuur

Over Verus

Verus is de grootste onderwijsvereniging van Nederland. Twee derde van alle scholen in Nederland zijn aangesloten bij Verus. In totaal volgen 1.300.000 leerlingen onderwijs op scholen die bij Verus zijn aangesloten: basisscholen, middelbare scholen, mbo, hbo en universiteiten. Verus is een onafhankelijke vereniging en ontvangt contributie van leden op basis van het aantal leerlingen en krijgt betaald voor dienstverlening aan leden.